15. 11. 2016

ID: 103848

Věc hromadná

Předmět díla ve smyslu předmětu závazkového vztahu nemusí být (a v praxi často nebývá) vždy jednou jedinou věcí ve smyslu věcněprávním; může jít také o soubor věcí, který pak může, ale nemusí být věcí hromadnou (v závislosti na tom, zda splňuje pojmové znaky hromadné věci či nikoliv). Ani ze skutečnosti, že se určitá věc stane součástí předmětu díla, bez dalšího neplyne, že taková věc pozbývá způsobilosti být samostatným předmětem právních vztahů a nemůže mít samostatný věcně právní režim, nevyjímaje důsledky sjednané výhrady vlastnického práva.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 3051/2014, ze dne 28.6.2016)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně ALBA CR spol. s. r. o., se sídlem ve Š., zastoupené Mgr. A.L., advokátem se sídlem v P., proti žalované Vysoké škole báňské – Technické univerzitě Ostrava, se sídlem v O., o vydání věci a zaplacení částky 730 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 29 Cm 162/2012, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. 4. 2014, č. j. 7 Cmo 340/2013-135, tak, že dovolání se v části, v níž směřuje proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. 4. 2014, č. j. 7 Cmo 340/2013-135, v měnícím výroku o věci samé, zamítá. Ve zbývajícím rozsahu se dovolání odmítá.

Z odůvodnění :

V souzené věci se žalobkyně domáhala jednak vydání v žalobě specifikovaného sedacího nábytku z titulu svého vlastnického práva, jednak zaplacení částky 730 000 Kč s úrokem z prodlení z titulu nároku na vydání bezdůvodného obohacení, jež mělo žalované vzniknout užíváním nábytku bez právního důvodu.

Vrchní soud v Olomouci v záhlaví označeným rozhodnutím v prvním výroku změnil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 5. 2013, č. j. 29 Cm 162/2012-66, v části zamítavého výroku pod bodem I tak, že žalovaná je povinna vydat žalobkyni 850 kusů kancelářských židlí „TARA“, 30 kusů čalouněných židlí „Lily“, 73 kusů čalouněných židlí „Pisa“, 6 kusů čalouněných židlí „Pisa“, 6 kusů křesel „Arak1“, 3 kusy pohovek „Arak3“ a 3 kusy pohovek „Arak2“ (dále též jen „sedací nábytek“) s tím, že žalovaná má možnost zprostit se této povinnosti zaplacením částky 1 069 180,80 Kč se 7,75% úrokem z prodlení od 14. 7. 2012 do zaplacení, to vše do 15 dnů od právní moci rozsudku. Druhým výrokem pak odvolací soud zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve zbývající části jeho výroku pod bodem I, kterým byla zamítnuta žaloba na vydání 4,5 m potahové látky „Phoenix“, a ve výroku pod bodem II, jímž byla zamítnuta žaloba na zaplacení částky 730 000 Kč s úrokem z prodlení, jakož i ve výroku o nákladech řízení pod bodem III, a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odvolací soud vyšel ze zjištění, podle nichž Ing. V. U. jako zhotovitel uzavřel dne 26. 4. 2011 s žalovanou jako objednatelem smlouvu o dílo (dále též jen „smlouva o dílo“), jejímž předmětem byla dodávka interiérového vybavení budovy kolejí „B“ VŠB – TU Ostrava (dále též jen „dílo“). V bodě 13.7 bylo sjednáno, že zhotovitel ani objednatel nemohou bez vzájemného souhlasu postoupit práva a povinnosti plynoucí z této smlouvy třetí osobě. Kupní smlouvou uzavřenou dne 11. 9. 2009, kterou odvolací soud posoudil jako smlouvu rámcovou (dále též jen „kupní smlouva“), se žalobkyně zavázala dodávat Ing. U. na základě jeho objednávek sedací nábytek, zejména kancelářské židle a křesla, a převést na něho vlastnické právo k dodávanému zboží. V článku VII. kupní smlouvy byla sjednána výhrada vlastnického práva do zaplacení kupní ceny v plné výši s tím, že prodlení s úhradou zakládá

žalobkyni právo odebrat dodané zboží zpět, a to přímo i od třetí osoby (konečného odběratele). Žalobkyně se zavázala dodat zboží podle objednávky do areálu žalované, v němž Ing. U. pro žalovanou prováděl dílo. V souladu s tím dodala ve dnech 23. 6. až 28. 6. 2011 sedací nábytek přímo žalované jako subdodávku vztahující se ke smlouvě o dílo. Dopisem doručeným dne 23. 6. 2011 pak žalovanou upozornila na sjednanou výhradu vlastnického práva. Ing. U. dílo žalované dne 23. 8. 2011 předal. Smlouvou o postoupení pohledávky (uzavřenou již dne 21. 6. 2011) postoupil část své pohledávky vůči ní ve výši 1 270 763 Kč žalobkyni za podmínek tam sjednaných. Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 9. 2011, č. j. KSOS 38 INS 10146/2011-B24, byl na jeho majetek prohlášen konkurz. Žalobkyně bezvýsledně vyzývala žalovanou k zaplacení kupní ceny, případně k vrácení nábytku.

Odvolací soud dovodil, že žalovaná věděla o výhradě vlastnického práva žalobkyně k sedacímu nábytku nejpozději v den zahájení jeho dodávek, nemohla být proto nadána dobrou vírou, která jediná by – vzhledem k § 554 odst. 5 věty druhé ve spojení s § 446 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, zrušeného ke dni 1. 1. 2014 (dále též jen „obch. zák.“) - mohla vést k nabytí vlastnického práva od nevlastníka; žalovaná proto vlastnické právo k tomuto nábytku nenabyla. Závěru soudu prvního stupně, že sedací nábytek se v rámci díla zhotovovaného pro žalovanou stal součástí dodávky souboru věcí – interiérového vybavení hotelu, pročež jehož dodáním došlo k zániku výhrady vlastnického práva, vytkl absenci řešení otázky dobré víry. Posouzení, podle něhož by vlastnické právo k věcem dodávaným k provedení díla přecházelo na objednatele bez zřetele na výhradu vlastnického práva sjednanou mezi zhotovitelem a jeho dodavatelem, shledal nesouladným s ústavně zaručenou nedotknutelností vlastnického práva. Zároveň vyjádřil názor, že k zániku výhrady vlastnického práva zahrnutím sedacího nábytku do díla by mohlo dojít pouze za předpokladu, že půjde o věc hromadnou (soubor věcí), respektive o věc, jejíž podstata zanikne smísením s jinou věcí, o takový případ se však nejedná, neboť žalobkyně dodávala Ing. U. sedací nábytek, který ani nepředstavoval ve svém souhrnu jednotný celek a už vůbec ne věc vzniklou smísením; každé jednotlivé křeslo či židle představuje samostatnou věc, kus nábytku, a může být předmětem individuálního právního vztahu. Nejde tu o soubor věcí, jejichž provedení a uspořádání tvoří účelový, stylový nebo architektonicky jednotný celek. Současně platí, že takto vymezený soubor věcí (sedacího nábytku) je jednoduše identifikovatelný a oddělitelný od dalších součástí díla, neboť jde o věci, které lze volně přemisťovat.

Na základě toho pak odvolací soud uzavřel, že žalovaná se nestala vlastníkem předmětného sedacího nábytku ani na základě dobré víry, ani na základě jeho zapracování do předmětu díla, drží jej však a žalobkyni tedy svědčí právo na jeho vydání podle § 126 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, zrušeného ke dni 1. 1. 2014 (dále též jen „obč. zák.“ či „zákon č. 40/1964 Sb.“).

Stran potahové látky odvolací soud vytkl soudu prvního stupně, že se opomněl zabývat otázkou, zda má žalovaná tuto látku ve svém držení. Důvodem zrušení zamítavého výroku pod bodem II byla skutečnost, že soud prvního stupně v důsledku svého právního názoru nevedl žádné dokazování ke vzniku a výši bezdůvodného obohacení.

Rozsudek odvolacího soudu, výslovně v celém rozsahu, napadla žalovaná dovoláním, jehož přípustnost spatřuje v tom, že „napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené praxe dovolacího soudu, je dovolacím soudem rozhodována rozdílně“, a že „právní otázka má být dovolacím soudem posouzena jinak“.

Pochybení se měl odvolací soud dopustit předně tím, že v rozporu s judikaturou, např. s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2008, sp. zn. 32 Odo 1163/2006 (jenž je, stejně jako ostatní rozhodnutí dovolacího soudu zde citovaná, dostupný na http://www.nsoud.cz), neposoudil jako

absolutně neplatnou smlouvu o postoupení pohledávky, jejímž předmětem je pohledávka vyloučená z postupu dohodou věřitele s dlužníkem.

Dále dovolatelka namítá, že přípis žalobkyně ze dne 22. 6. 2011 je pro absenci bližší specifikace konkrétního zboží, k němuž je uplatňována výhrada vlastnického práva, právním úkonem neplatným pro neurčitost, který nemohl způsobit zamýšlené účinky. Právní otázka „platnosti a určitosti“ přípisu by měla být podle jejího názoru „posouzena jinak, tedy tak, že námitka žalované spočívající v neurčitosti přípisu co do specifikace věcí je nikoliv účelová, ale plně na místě“.

Dovolatelka je též přesvědčena, že kupní smlouva s výhradou vlastnického práva zavazuje smluvní strany a nikoliv ji. Argumentuje, že koupené věci musel Ing. U. dále zpracovávat, aby naplnil předmět smlouvy o dílo, jímž nebylo dodání určitých movitých věcí, nýbrž zpracování komplexního díla. Z dikce § 542 obch. zák. ve spojení s § 446 obch. zák. dovozuje, že pokud je objednatel v dobré víře, přechází na něj předáním předmětu díla vlastnické právo k němu bez ohledu na to, zda byl zhotovitel jeho vlastníkem.

Konečně pak dovolatelka brojí proti způsobu, jakým se odvolací soud vypořádal s její námitkou, že výhrada vlastnického práva zaniká „smíšením s jiným majetkem a zapracováním“. Prosazuje názor, že zahrnutím sedacího nábytku do díla se interiérové vybavení kolejí stalo věcí hromadnou, a vytýká odvolacímu soudu odklon od závěrů rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2006, sp. zn. 33 Odo 447/2004, podle nichž soubor jednotlivých dílů nábytku v pou, provedení a uspořádání tvořícím účelový, stylový nebo architektonicky jednotný celek, určený k vybavení zcela konkrétní místnosti nebo sloužící zvláštnímu účelu, je věcí hromadnou, nelze-li jeho jednotlivé díly odstranit, aniž by došlo k narušení jednoty celku.

Dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v prvním výroku zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně se ve svém vyjádření k dovolání ztotožňuje s právními závěry odvolacího soudu a zpochybňuje jak přípustnost dovolání, tak jeho důvodnost. Zdůrazňuje mimo jiné zásadní význam skutečnosti, že dovolatelka o výhradě vlastnického práva věděla, a navrhuje, aby Nejvyšší soud odvolání odmítl, případně zamítl.

Se zřetelem k době vydání napadeného rozhodnutí odvolacího soudu se uplatní pro dovolací řízení - v souladu s bodem 7 článku II, části první, přechodných ustanovení zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, a s bodem 2 článku II, části první, přechodných ustanovení zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony - občanský soudní řád ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (dále též jen „o. s. ř.“).

Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou při splnění podmínek povinného zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), se Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Podle § 241a odst. 2 o. s. ř. v dovolání musí být (mimo jiné) uvedeno, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a).

Na řešení otázky platnosti smlouvy o postoupení pohledávky napadené rozhodnutí nezávisí; odvolací soud v něm takovou otázku neřešil a vzhledem k tomu, na jakých závěrech své rozhodnutí založil, neměl důvod řešit. Otázka hmotného nebo procesního práva, na níž rozhodnutí odvolacího soudu nezávisí, není způsobilá založit přípustnost dovolání (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 7. 2013, sen. zn. 29 NSČR 53/2013).

Argument, že otázka určitosti oznámení žalované o výhradě vlastnického práva by měla být dovolacím soudem posouzena jinak, nelze podřadit pod žádný z předpokladů přípustnosti dovolání taxativně vypočtených v § 237 o. s. ř. a není tudíž způsobilým vymezením přípustnosti dovolání; právní otázkou, jež má být posouzena jinak, se má na mysli toliko právní otázka již dovolacím soudem vyřešená v jeho dosavadní rozhodovací praxi, od jejíhož řešení by se měl dovolací soud odklonit, nikoliv že by ji měl posoudit jinak než soud odvolací (srov. k tomu např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 8. 2013, sp. zn. 32 Cdo 1674/2013, a ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2488/2013). Tuto absenci jedné z obligatorních náležitostí dovolání (srov. k tomu např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2013, sen. zn. 29 NSČR 55/2013, uveřejněné v časopise Soudní judikatura, sešit č. 10, ročník 2014, pod číslem 116) nelze již odstranit, neboť uplynula lhůta pro podání dovolání, během níž tak bylo možno učinit.

Ve vztahu k navazující argumentaci, že sjednaná doložka o výhradě vlastnického práva zavazuje pouze smluvní strany, a pokud je objednatel v dobré víře, přechází na něj předáním předmětu díla vlastnické právo k němu bez ohledu na to, zda byl jeho vlastníkem zhotovitel, se dovolatelka vymezit předpoklad přípustnosti ani nepokusila; za vymezení přípustnosti dovolání nelze považovat pouhou (nepřesnou) citaci § 237 o. s. ř. obsaženou v úvodní části dovolání pod bodem I (srov. k tomu blíže např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, uveřejněného pod číslem 4/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Odvolací soud ostatně založil své právní posouzení právě na poznatku, že dovolatelka v dobré víře nebyla, dovolatelka tu tedy polemizuje s právním posouzením, na němž napadené rozhodnutí nespočívá.

Správnost právního závěru odvolacího soudu, podle něhož se žalovaná nestala vlastníkem sedacího nábytku na základě dobré víry, že nabývá od vlastníka, tedy není otevřena dovolacímu přezkumu.

Oproti názoru, který v průběhu řízení a též v dovolání prosazuje dovolatelka (a z něhož ve své argumentaci vychází též odvolací soud), začleněním věci do věci hromadné výhrada vlastnického práva zaniknout nemůže již z toho prostého důvodu, že výhrada vlastnického práva není ničím jiným než smluvním ujednáním, na jehož existenci nemůže mít dopad způsob, jakým je nakládáno s věcí, k níž se vztahuje; ani zánik věci nemá za následek zánik výhrady vlastnického práva, nýbrž zánik vlastnictví k věci.

Při posouzení otázky, zda vlastnické právo žalobkyně k sedacímu nábytku zaniklo jeho zahrnutím do díla provedeného Ing. U. a předaného dovolatelce, se odvolací soud oproti přesvědčení dovolatelky od rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 447/2004 neodchýlil. Nejvyšší soud se v tomto rozhodnutí vyjadřuje k pojmu hromadné věci toliko v souvislosti s otázkou, jaké podmínky musí být naplněny, aby šlo o hromadnou věc jakožto zvláštní předmět právních vztahů (srov. tam užitou formulací „aby něco bylo možno za hromadnou věc považovat“); důsledky začlenění věci v právním smyslu do věci hromadné na právní povahu věci a na vlastnické poměry, respektive předpoklady, za nichž se může věc v právním smyslu stát prvkem věci hromadné, z hlediska jejího vlastnického režimu, se v tomto rozsudku nezabýval a tuto otázku neřešil ani v jiných svých rozhodnutích. V rozhodovací praxi Nejvyššího soudu nebyla dosud zodpovězena ani související otázka, jaký osud mají

ty věci použité k provedení díla, které jsou ve vlastnictví třetí osoby.

Stran řešení těchto otázek - a pouze v tomto rozsahu – shledal Nejvyšší soud dovolání přípustným a v tomto rozsahu podrobil rozhodnutí odvolacího soudu dovolacímu přezkumu.

Podle § 118 odst. 1 obč. zák. předmětem občanskoprávních vztahů jsou věci, a pokud to jejich povaha připouští, práva nebo jiné majetkové hodnoty.

Podle § 120 odst. 1 obč. zák. součástí věci je vše, co k ní podle její povahy náleží a nemůže být odděleno, aniž by se tím věc znehodnotila.

Ustanovení § 554 odst. 5 obch. zák. stanoví, že předáním zhotovené věci nabývá k ní objednavatel vlastnické právo, jestliže je do této doby měl zhotovitel …. Ustanovení § 444 až 446, § 455 až 459 a § 461 obch. zák. platí obdobně.

Podle § 445 obch. zák. si strany mohou smluvit, že kupující nabude vlastnického práva ke zboží později, než je stanoveno v § 443 obch. zák. Nevyplývá-li z obsahu této výhrady vlastnického práva nic jiného, má se za to, že kupující má nabýt vlastnického práva teprve úplným zaplacením kupní ceny.

Ustanovení § 446 obch. zák. stanoví, že kupující nabývá vlastnické právo i v případě, kdy prodávající není vlastníkem prodávaného zboží, ledaže v době, kdy kupující měl vlastnické právo nabýt, věděl nebo vědět měl a mohl, že prodávající není vlastníkem a že není ani oprávněn zbožím nakládat za účelem jeho prodeje.

Zákon č. 40/1964 Sb. pojem „věc hromadná“ známý již z římského práva („universitas rerum“) nedefinoval, ve znění účinném od 1. 1. 2002 s ním však počítal, a to v ustanoveních § 153 a násl. při úpravě zástavního práva; tak v § 153 mimo jiné stanovil, že zástavou může být věc movitá nebo nemovitá, podnik nebo jiná věc hromadná, soubor věcí … V návaznosti na to občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2002, v § 258 odst. 3 o. s. ř. stanoví, že výkon rozhodnutí prodejem zástavy lze pro zajištěnou pohledávku provést (mimo jiné) prodejem zastavených movitých a nemovitých věcí, věcí hromadných a souborů věcí…

Pojem „věc hromadná“ nedefinoval ani obchodní zákoník, byť s ním, ve znění účinném od 1. 1. 2001, rovněž pracoval, a to při vymezení pojmu „podnik“; v § 5 stanovil, že podnikem se pro účely tohoto zákona rozumí soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání (odstavec 1, věta první). Podnik je věc hromadná. Na jeho právní poměry se použijí ustanovení o věcech v právním smyslu (odstavec 2, věta první a druhá).

Zákon č.141/1950 Sb., občanský zákoník, zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, a zákon č. 101/1963 Sb., o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku (zákoník mezinárodního obchodu), pojem „věc hromadná“ neznaly. Obecný zákoník občanský (vyhlášený císařským patentem ze dne 1. 6. 1811 č. 946 Sb. z. s., který byl pro území Republiky československé recipován zákonem č. 11/1918 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a který byl zrušen ke dni 1. 1. 1951, dále též jen „o. z. o.“), definoval hromadnou věc v § 302 tak, že úhrn několika věcí jednotlivých, který se za věc jednu považuje a bývá označován společným jménem, tvoří věc hromadnou a pokládá se za celek. V § 427 pak označil jako příklad věci hromadné sklad zboží.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014 (dále též jen o. z.), definuje hromadnou věc v § 501 tak, že soubor jednotlivých věcí náležejících téže osobě, považovaný za jeden předmět a jako takový nesoucí společné označení, pokládá se za celek a tvoří hromadnou věc. V § 1347 pak

stanoví, že při zastavení hromadné věci se zástavní právo vztahuje na zástavcovy jednotlivé věci náležející k zástavě a jí sloužící, ať jsou kdekoli. Zástavní právo se vztahuje na každou jednotlivou věc, která k hromadné věci přibude, a zanikne ke každé jednotlivé věci, která se od hromadné věci odloučí.

Již z dikce citovaných ustanovení obecného zákoníku občanského a nového občanského zákoníku je zřejmé, že věc hromadná není věcí v právním smyslu, nýbrž jde o zvláštní právní konstrukt, kterým je v systému soukromého práva zakotven jiný, od věcí v právním smyslu odlišný předmět právních vztahů; jedná se o úhrn (soubor) jednotlivých věcí, který se za jednu věc (za jeden předmět, za celek) toliko považuje (pokládá). Tomuto pojetí odpovídají též jak shora citovaná ustanovení zákona č. 40/1964 Sb. a občanského soudního řádu, upravující věc hromadnou vedle věcí jako zvláštní, od věci odlišný předmět právních vztahů, tak i ustanovení obchodního zákoníku; stanovil-li v § 5 odst. 2 při úpravě podniku jako věci hromadné výslovně, že na jeho právní poměry se použijí ustanovení o věcech v právním smyslu, pak zjevně vycházel z pojetí, v němž věc hromadná věcí v právním smyslu není. Tvoří-li pak věc hromadnou věci v právním smyslu, pak tyto věci – již ze své povahy - mohou být samostatným předmětem právních vztahů a je s nimi možno samostatně disponovat; citovaný § 1347 o. z. s takovou jejich vlastností výslovně počítá, řeší-li právní režim jednotlivých věcí, které byly od věci hromadné odloučeny.

Při výkladu § 302 o. z. o. dobová judikatura dovodila, že účelem konstrukce hromadné věci je usnadnění právních dispozic se soubory věcí [srov. rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ze dne 6. 8. 1924, sp. zn. Rv I 1139/24, uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího soudu (1919-1948) – Vážný, pod číslem 4085, ročník 1924, podle něhož „význam hromadné věci vyčerpává se tím, že užívajíce souborného označení můžeme se obejíti bez výpočtu individuálních věcí, majících sdíleti společný osud právní“].

Z téhož pojetí vychází též rozhodovací praxe soudů při aplikaci zákona č. 40/1964 Sb. Nejvyšší soud vyložil již v rozsudku ze dne 22. 5. 2007, sp. zn. 28 Cdo 1080/2005, že předmětem nájmu může být i soubor věcí v právním smyslu, podle okolností např. byt, nebytové prostory, pozemek, které se pronajímají ke specifickému účelu jako ucelený soubor, jako věc hromadná, kdy nejde o nájem jednotlivých nemovitostí, nýbrž o nájem věci podle § 663 a násl. obč. zák. ve smyslu § 118 odst. 1 obč. zák. K tomuto závěru se Nejvyšší soud přihlásil např. v rozsudcích ze dne 24. 7. 2007, sp. zn. 32 Odo 1263/2006, a ze dne 24. 7. 2012, sp. zn. 32 Cdo 451/2012. V rozsudku ze dne 20. 1. 2011, sp. zn. 21 Cdo 3757/2009, pak vysvětlil, že sklad zboží se v právních vztazích pokládá za jedinou věc, i když ve skutečnosti jde o souhrn více jednotlivých věcí. Zástavním právem je zatížen sklad zboží jako "jediná věc"; znamená to, že na jednotlivé věci umístěné ve skladu se zástavní právo nevztahuje a že zástavní právo nevázne na věci, která byla (v souladu s jeho účelem) ze skladu vyjmuta.

Shodný názor zaujímala komentářová literatura, dovozující v rámci výkladu § 118 obč. zák. (srov. např. Fiala, J., Kindl, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář. I. díl. 1. vydání. Praha : Walters Kluwer, 2009. 346 s.), že věc hromadná je soubor jinak samostatných věcí, jejichž spojení a vnitřní vazby sledují společný účel, takže tvoří určitý hospodářský celek a v právním styku tvoří jediný předmět občanskoprávních vztahů, neboť je s nimi nakládáno jako s jediným celkem (obdobně srov. též Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1–459. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2008, 582 s.).

Ke stejným závěrům dochází – při výkladu předpisů nového občanského zákoníku – též recentní komentářová literatura. Tak např. v díle Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI. Praha : Wolters Kluwer, 2014) se dovozuje, že hromadná věc ve smyslu § 501 o. z. není věcí v pravém smyslu slova, nýbrž fikcí, kdy se za jednu věc považují dvě či více věcí, na které se pro zjednodušení právního styku nahlíží, jako by šlo o věc jedinou. Protože jde o věci v

právním smyslu, je možno jimi disponovat samostatně. Jelikož však tvoří určitý hospodářský celek, může s nimi být nakládáno i jako s jednou jedinou věcí. Tentýž názor, pouze jinak vyjádřený, lze nalézt v díle Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III. Praha : Leges, 2014, kde se zároveň konstatuje, že hromadná věc může být tvořena buď relativně stálou množinou složek, kdy je nepraktické, byť přípustné, aby bylo samostatně disponováno s jednotlivými složkami zvlášť, či se její obsah a rozsah může měnit v závislosti na čase a myslitelné jsou i dispozice s jejími jednotlivými prvky (např. skladové zásoby).

Věc hromadná je tedy zvláštním předmětem právních vztahů, odlišným od věci v právním smyslu a založeným na fikci, v jejímž důsledku se na určitý kvalifikovaný soubor věcí v právním smyslu nahlíží tak, jako by šlo o jednu věc; účelem této právní konstrukce je zjednodušení právního styku. Každá z věcí, z nichž sestává hromadná věc, si přitom zachovává způsobilost být samostatným předmětem právních vztahů. Začlenění do hromadné věci nelze ztotožňovat se situací, kdy se původně samostatná věc stane součástí jiné věci ve smyslu § 120 odst. 1 obč. zák., například v důsledku zpracování (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2003, sp. zn. 35 Odo 124/2003, uveřejněný pod číslem 81/2004 Sbírky rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu).

Prosazuje-li tedy dovolatelka závěr, že sedací nábytek se stal součástí hromadné věci, z čehož dovozuje, že jej poté již nelze od hromadné věci odloučit, pak se zásadně mýlí. Jednotlivé věci v právním smyslu nepozbývající začleněním do věci hromadné svou právní povahu a lze jimi i nadále samostatně disponovat a tak je ze souboru věci hromadné vyjmout, dokonce i v takovém případě, kdy je hromadná věc tvořena relativně stálou množinou složek a vynětím jedné z nich by došlo k popření smyslu univerzality (srov. shodně již citované dílo Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník – velký komentář). Jestliže začleněním do věci hromadné věc v právním smyslu nezaniká, nemá takové jednání za následek ani zánik vlastnického práva k ní; opačný závěr zastávaný dovolatelkou postrádá jakoukoliv oporu.

Dovolatelka ostatně ve své argumentaci pomíjí pravidlo, jež bylo sice výslovně vyjádřeno až v § 501 o. z., z povahy věci však nutně platilo i za předchozí právní úpravy, totiž že jednotlivé věci tvořící věc hromadnou musí náležet témuž vlastníku; jinak by přeci nemohlo být s věcí hromadnou nakládáno jako s celkem, což je právě účelem tohoto právního instrumentu. Skutečnost, že veškeré její složky náleží jednomu vlastníku, patří mezi pojmové znaky hromadné věci. Nemůže se tedy stát součástí věci hromadné věc, k níž svědčí vlastnické právo osobě odlišné od vlastníka hromadné věci.

Z pohledu vlastnického režimu není – oproti tomu, co naznačuje dovolatelka - samo o sobě rozhodující ani to, že sedací nábytek byl součástí sjednaného předmětu díla. Ani ze skutečnosti, že se určitá věc stane součástí předmětu díla, totiž bez dalšího neplyne, že taková věc pozbývá způsobilosti být samostatným předmětem právních vztahů a nemůže mít samostatný věcně právní režim, nevyjímaje důsledky sjednané výhrady vlastnického práva. Předmět díla ve smyslu předmětu závazkového vztahu nemusí být (a v praxi často nebývá) vždy jednou jedinou věcí ve smyslu věcněprávním; může jít také o soubor věcí, který pak může, ale nemusí být věcí hromadnou (v závislosti na tom, zda splňuje pojmové znaky hromadné věci či nikoliv). Z věcněprávního hlediska by bylo v souzené věci podstatné například až to, zda se sedací nábytek, respektive jeho jednotlivé kusy, staly či nestaly součástí jiné věci ve smyslu § 120 odst. 1 obč. zák., v důsledku čehož by přestaly být věcí v právním smyslu; až to by totiž mohlo mít za následek zánik vlastnického práva k těmto věcem. Je-li tedy věc užita při provedení díla způsobem, v jehož důsledku se stává součástí předmětu díla, jenž však není spojen s jejím zánikem (např. nestane se součástí jiné věci), zůstává věcí v právním smyslu, a je-li vlastníkem takové věci třetí osoba, vlastnictví samotným včleněním věci do předmětu díla nepozbývá; vlastnictví může tato osoba pozbýt jen některým ze způsobů aprobovaným zákonem, včetně způsobu upraveného v § 446 obch. zák. ve spojení s § 554 odst. 5 obch. zák. Pro závěr, že sedací nábytek (jednotlivé židle, křesla a pohovky) zanikl zpracováním, není podklad ve zjištěném

skutkovém stavu věci a „zapracování“ těchto věcí do předmětu díla v tom smyslu slova, jak je užívá dovolatelka, na postavení těchto věcí jako věcí v právním smyslu nic nemění.

Pro úplnost lze ještě dodat, že § 542 obch. zák., na který dovolatelka poukazuje, se na posuzovaný případ nevztahuje; v předmětném závazku nešlo o „zhotovování“ věci, ale o jinou činnost, a pak je skutečnost, zda se tak stalo na pozemku objednatele, bez právního významu.

Rozsudek odvolacího soudu v měnícím výroku o věci samé je tedy – bez zřetele na nepřesnosti v jeho odůvodnění – z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný. Dovoláním neuplatněné vady řízení, k nimž u přípustného dovolání dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (srov. § 242 odst. 3 větu druhou o. s. ř.), se ze spisu nepodávají. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání v tomto rozsahu podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.

Přestože dovolatelka napadla rozsudek odvolacího soudu výslovně v plném rozsahu, ve vztahu k jeho druhému (kasačnímu) výroku postrádá dovolání jakoukoliv argumentaci. Chybí v něm tedy nejen vymezení důvodu dovolání, nýbrž především údaj o tom, v čem je spatřováno splnění předpokladů jeho přípustnosti [srov. § 241a odst. 2 o. s. ř.]. Uvedená vada, kterou již nelze odstranit, brání pokračování v dovolacím řízení v tomto směru, Nejvyšší soud proto dovolání v tomto rozsahu podle § 243c odst. 1 věty první o. s. ř. odmítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti